

toch in vele streken de kritieke periode voor *indica* te zijn, daar er weinig dracht is en de dan aanwezige bloemen geen geschikt voedsel schijnen te bieden voor onze nijvere diertjes.

Op dit punt vestigde F. F. R. Heide (Mededeelingen van het Algemeen Proefstation voor den Landbouw No. 14, Biologische onderzoekingen bij Landbouwgewassen, Batavia 1923) reeds de aandacht door er uitdrukkelijk op te wijzen, dat *indica* in den West-Moesson *noodgedwongen* talrijke planten bezoekt, waar ze in den Oost-Moesson meestal geen notitie van neemt. Zoo bijv. bevliegt *indica* in den West-Moesson *Oryza sativa*, *Arachis hypogaea* en *Rostellularia procumbens*, terwijl deze planten in den Oost-Moesson meestal door haar genegeerd worden.

Voor onze imkers is het dan ook een heel probleem om de volken door deze periode heen te krijgen, zooals de heer Kutsche ons herhaaldelijk mededeelde. Ook te Buitenzorg gaan de volken gedurende den West-Moesson hard achteruit, zooals schrijver dezes in de gelegenheid was te constateeren. Soms bestaan dergelijke volkjes tegen het einde van den West-Moesson uit slechts eenige honderden bijen.

Vermoedelijk verkeerden de volken, welke te midden van een groote klapperaanplant staan, in betere conditie, daar de klapper ook gedurende den West-Moesson bloeit en gaarne door *indica* bevolgen wordt.

Heeft het volk eenmaal den West-Moesson doorstaan, dan begint het spoedig aanmerkelijk in sterkte toe te nemen, daar de werkbijen met nectar en stuifmeel beladen terugkeeren in de woning. Een krachtig, door schrijver dezes in den Oost-Moesson te Buitenzorg onderzocht volk, bevatte ongeveer 20.000 werkbijen.

Houdt de „dracht” aan, dan worden spoedig de darrencellen met eitjes belegd, of zoo deze cellen nog niet aanwezig waren; worden ze gebouwd en daarna belegd door de koningin. Tegen den tijd, dat het darrenbroed uitloopt, worden de doppen aangezet, bestaande uit eigenlijke moerdoppen en redcellen, waarin de jonge koninginnen tot ontwikkeling komen. Het aantal doppen varieert van 5 tot 15. De tijd, welke verloopt tusschen het aanzetten van den eersten en laatsten dop, bedraagt te Buitenzorg gewoonlijk ongeveer 6 à 10 dagen.

Tegen den tijd dat de doppen worden aangezet, verzamelt zich in de woningen met lossen bouw, een groot aantal bijen, welke in de kast systeem Soeparna-Ochsee een ijlen tros vormen tegen de zoldering. Dit is de zwerm, welke de woning binnenkort verlaten zal. Eenmaal deed schrijver dezes de waarneming, dat de zwerm reeds 5 dagen vóór het afvliegen gevormd was. Gemakshalve zullen we eerst dezen zoogenaamden vóór-zwerm vervolgen.

(Wordt vervolgd).

BOEKBESPREKING.

Carl Hagenbeck's Dierenvangst.

Met de Ufa in de Wildernis.

Uitgave N. V. Koninkl. Zeepfabrieken „de Duif” v.h. Chr. Pleines-den Dolder.

De N. V. Kon. Zeepfabrieken „de Duif” zendt mij ter recensie een keurig uitgevoerde album, die gevuld moet worden met plaatjes, welke men kan aantreffen bij de artikelen, die deze N. V. in den handel brengt. Het album begint met een brief van Hagenbeck, waarin deze zijn vreugde uitspreekt over 't tot stand komen van dit werk. De plaatjes zijn reproducties van filmbeelden, opgenomen door de Ufa. Zij vormen ongetwijfeld 't meest aantrekkelijke en belangrijke deel van dit werk, daar de tekst kort is en weinig belangwekkends bevat.

De plaatjes, hoewel klein van formaat, geven tal van aardige beelden uit 't leven der wilde dieren. Hoewel ik persoonlijk de jacht op wild nooit tot de interessantste onderwerpen heb gerekend, kan ik me toch zeer goed voorstellen, dat de jongeren met veel genoegen van deze jachtgeschiedenissen zullen kennis nemen. Jammer alleen, dat niet in een kort slotwoord even gewezen is op 't verarmen van de fauna door de onmeedoogenlooze jacht op grof wild. Maar wie weet, krijgen we te gelegentijd niet een album over natuurbescherming.

Ik geloof, dat dit album bij de jongeren wel in den smaak zal vallen.

W.

Cactusalbum door G. D. Duursma.

Uitgave N. V. Pette's Cacaofabrieken, Wormerveer.

Dit album voorziet in een langgevoelde behoefte! Deze, zoo vaak herlezen uitspraak, geldt hier in ieder opzicht voor de schitterend uitgevoerde album van N. V. Pette's Cacaofabrieken. Cactussen zijn geworden tot modeplanten. Dit album nu zal er veel toe bijdragen, om een modegril te veranderen in een ernstige liefhebberij.

De tekst is van G. Duursma, de schrijver van enkele zeer bekende werken over cacteeën. Met groote kennis van zaken en liefde geeft de schrijver eerst een hoofdstuk over 't kweken (ook uit zaad) en verzorgen van cactussen, om in 't tweede deel niet minder dan een 132-tal succulenten aan de hand van de plaatjes te bespreken. Wat mij treft, is, dat de schrijver er in geslaagd is in eenvoudige woorden tal van moeilijkheden uit te leggen en steeds practischen raad geeft ook aan hen, die niet veel geld kunnen spandeeren aan hun liefhebberij.

De plaatjes, geschilderd door Schor, zijn schitterend, natuurgetrouw, goed van vlakverdeling en achtergrond. Het formaat der plaatjes voldoet mij uitstekend. Wij kunnen de N. V. Pette's cacao-fabrieken van harte gelukwenschen met deze mooie uitgave. Ik vermoed, dat velen Pette's album snel zullen vol-eten. En dan, weer zoo'n prachtig uitgevoerde album. Maar dan geen plaatsing der plaatjes zooals no 22—24 en 62 of zooals op pag. 66. Zou 't bij een volgend album geen aanbeveling verdienen de plaatjes aan beide zijden van één blad te plaatsen en eveneens de tekst?

G. H. WAAGE.